

Videregående skolestruktur – ren økonomi eller også et samfunnsøkonomisk perspektiv

Igjen er det usikkerhet om strukturen i videregående skole i Innlandet. Det synes som om strukturen skal legges utelukkende basert på økonomi? Da har utkantkolene langt på vei tapt. Som forelder og observatør ønsker jeg å belyse noen punkter som kan overses når regnestykket bare inneholder kroner og øre.

Fullføringsgrad:

Hovedmålet må være at flest mulig fullfører videregående skole. Ungdom rustes da for et langt arbeidsliv og evt. studier. For Nord-Gudbrandsdal videregående avd. Lom, er fullføringsgraden svært høy. De siste årene har det vært 25-30 elever pr. trinn på studiespes. og én full klasse på byggfag. Bare unntaksvis er det elever som ikke fullfører skolen, skoleåret 22/23 var det ifølge Udirs statistikk ingen som sluttet.

Resultater:

Karaktersnitt, spesielt fra eksamen må også vektlegges tungt. Udirs statistikk viser at det ikke er automatikk i at størst er best.

Reisevei/hybel:

Hvis utkantkolene legges ned, må elevene velge mellom 3-4 timer buss hver dag, eller bo på hybel. For en på studiespes. mener jeg det er umulig å ha så lang reisevei. De tvinges da til hybel. Hyblene finnes heller ikke nødvendigvis. I byene ønsker mange heller å leie ut til studenter enn elever i videregående. Hvis en får leid hybel, dekker borteboerstipendet ofte bare selve hybelen. Andre kostnader som mat, strøm, hjemreise, forsikring, etc. må de dekke selv. Dermed tvinges noen til å ta opp studielån eller jobbe mye ved siden av skolen, bare for å ha råd til å gå på videregående. Vi risikerer et samfunn der foreldrenes lommebok setter rammene for ungdoms mulighet til å ta videregående utdanning.

Psykisk helse:

«Folkehelse rapporten» fra FHI, kap. «Psykiske plager og lidelser hos barn og unge», sier at 11 % av gutter og 29 % av jenter i alder 16-19 år har «høyt nivå av psykiske helseplager». En kan frykte at en del av disse ikke klarer å bo på hybel og gjennomføre videregående utdanning. Veien til et liv utenfor arbeidslivet kan da bli kort. 5. februar fortalte NRK om unge uføre. Én ung ufør koster samfunnet 17-20 mill. kr. Hver eneste som ikke fullfører videregående skole utgjør altså et mulig rent økonomisk tap for AS Norge. Enda viktigere er personlige tap ved at drømmer må legges på is eller skrinlegges. Det skjer mye i en ung kropp/sinn fra 16 til 19 år, og jeg er overbevist om at det å bo hjemme kan bidra til at noen av disse klarer å fullføre videregående utdanning og med det er rustet for voksenlivet. Dette må med i det store regnestykket.

Bosetting:

Ønsker vi at hele landet skal tas i bruk, må det også gjelde ungdom mellom 16 og 19 år. Tømmes distriktene for denne aldersgruppen, kan det bli vanskeligere å få de til å flytte tilbake etter endt utdanning. Jeg er redd utkant-Norge blir så utarmet at vi kan «be sistemann slukke lyset». Hvem skal være sykepleier, elektriker eller brøyte veien hvis det ikke er et attraktivt sted å bo for hele familier?

Jeg mener ikke at vi skal ha fullt skoletilbud over alt. Men, ungdom fra utkant-Norge må ha et alternativ som kan sikre at de som ønsker eller trenger det, kan bo hjemme og ha mulighet til å fullføre videregående utdanning.

En siste utfordring til beslutningstakerne: Møt opp i Bismo kl. 05.40, ta bussen til Vinstra, jobb der hele dagen, ta bussen tilbake kl. 15.16, for å komme hjem kl. 18. Så kan dere se hvor mye overskudd dere har til lekser og sosialt liv.

Mitt inderlige ønske er at helhetstanken kan vinne over den isolerte økonomibetraktningen!

Eldri Bjørnstad Kolden, Lom